

**Agencija za komunikacijska omrežja
in storitve RS
Stegne 7
1000 Ljubljana
info.box@akos-rs.si**

Dopis: E997/2016-TS

Datum: 16. 3. 2016

Vaš znak: 38144-2/2015

Zadeva: Dopnilo h komentarjem k Osnutku informativnega memoranduma za izvedbo javnega razpisa za dodelitev radijskih frekvenc v radiofrekvenčnih pasovih 1800 MHz in 2100 MHz, z dne 7. 3. 2016

Sklic: Objava na spletni strani 19. 2. 2016¹

Telemach d.o.o. (Telemach) posreduje ta dopnila h komentarjem k Osnutku informativnega memoranduma za izvedbo javnega razpisa za dodelitev radijskih frekvenc v radiofrekvenčnih pasovih 1800 MHz in 2100 MHz, z dne 7. 3. 2016, kjer so izpostavljene dodatne ugotovitve in dejstva, ki podpirajo potrebo po sprejetju odločnih in takojšnjih regulatornih ukrepov v zvezi s prihajajočo avkcijo.

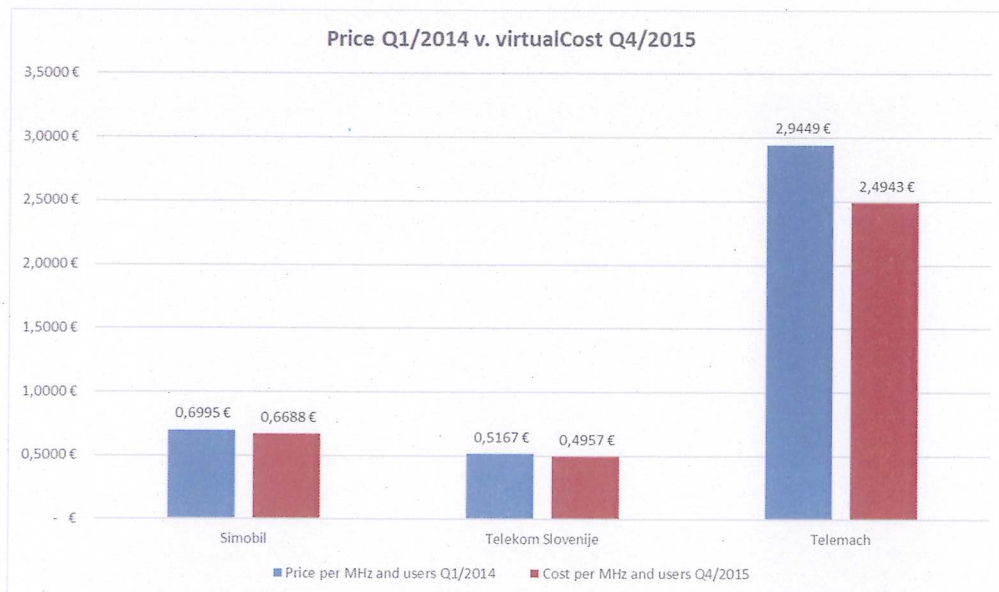
Ugotovitve se izrecno nanašajo na opredelitev pravične cene in preprečevanje predatorskih cen oz. ponudb.

Razmerja med operaterji v MHz/pop

Priložena Tabela 1, ki je vizualizirana z grafi v besedilu tega dopisa, prikazuje resno asimetrijo cen in stroškov frekvenc na uporabnika, ki obstaja med tremi operaterji, ki so sodelovali na zadnji avkciji v 2014. Da bi dosegli pariteto stroškov med Telekomom Slovenije in Telemachom, ob upoštevanju cene, ki jo je Telemach plačal za 25 MHz spektra (2,9449 - 2,8514 EUR), bi moral imeti Telemach med **1,2 in 1,8 milijona uporabnikov**. To pomeni, da je Telemach plačal več kot **4,4 do 6,2 kratnik** cene Telekoma Slovenije (0,4571 - 0,6686 EUR) in med **2,7 in 4 kratnik** cene na uporabnika Si.mobila (0,6995 - 1,0493 EUR). Dodatno, ne glede na robustno rast uporabnikov Telemacha, se cena na uporabnika po podatkih iz Q4/2015 ni bistveno znižala, kot je prikazano z rdečim stolpcem v Sliki 1.

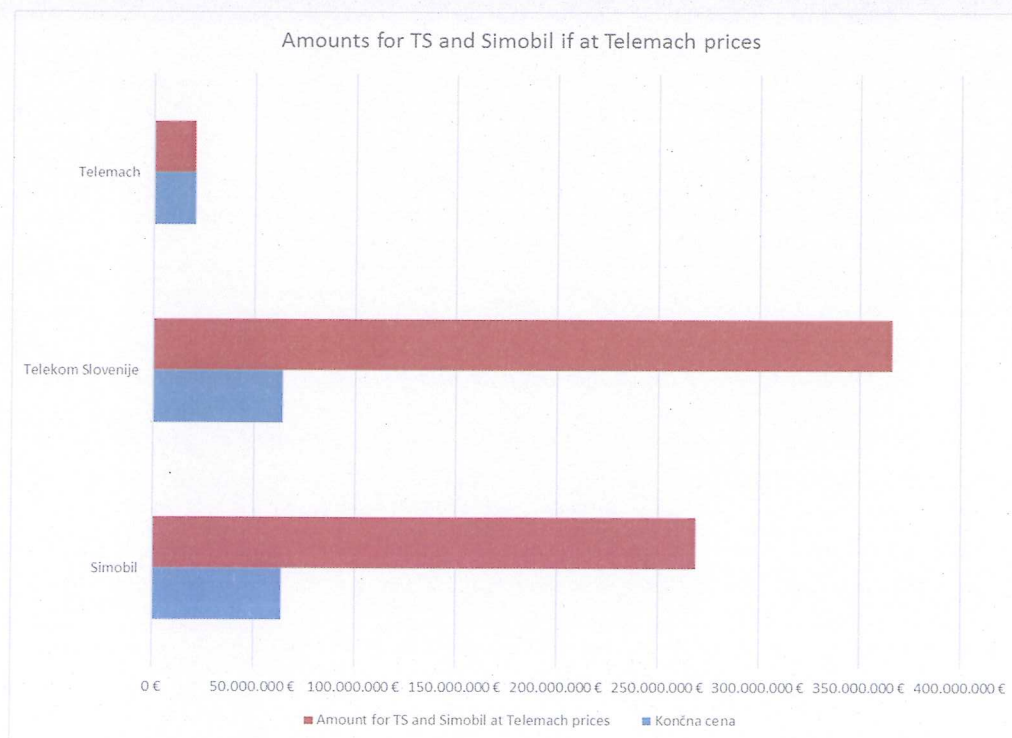
¹ <http://www.akos-rs.si/opredelitev-do-mnenj-in-pripomb-k-osnutku-informativnega-memoranduma-v-zvezi-z-javnim-razpisom-z-javno-drazbo-za-dodelitev-radijskih-frekvenc-za-zagotavljanje-javnih-komunikacijskih-storitev-v-radiofrekvencnih-pasovih-1800-mhz-in-2100-mhz>

Slika 1: Primerjava cen v 2014 in virtualnih stroškov v Q4/2015



Če bi Telekom Slovenije ali Si.mobil plačala *enak znesek na MHz na uporabnika* kot Telemach, bi bila njuna končna cena precej višja, in sicer med **173 in 268 milijonov za Simobil** (namesto 64 milijonov, ki jih je Si.mobil dejansko plačal) in med **283 in 400 milijonov za Telekom Slovenije** (namesto 64 milijonov, ki jih je Telekom Slovenije dejansko plačal).

Slika 2: Simulacija zneska za Si.mobil in Telekom Slovenije po Telemachovih cenah



Kakršnakoli ocena pravične cene bi torej morala upoštevati različno sestavo stroškov v razmerju do obstoječega in projiciranega števila aktivnih uporabnikov vsakega operaterja. Kot smo z uporabo Ofcomove metode prikazali v pripombah 7. marca, bi morale biti izklicne cene za 5 MHz na 2100 MHz (5 let) približno 0,65 milijonov EUR, za 10 MHz na 1800 MHz (15 let) pa okoli 2,39 milijona EUR. Primerna pariteta med stroški bi bila dosežena le v primeru, ko bi vsak izmed dražiteljev začel dražiti s svojim določenim multiplikatorjem navedenih cen, pri čemer bi vsaka naslednja ponudba v dražbi morala biti proporcionalna glede na lastni začetni znesek. Telemachov multiplikator je 1, multiplikator za Telekom Slovenije je 5,03 in Si.mobil 3,73², tako da bi vsak izmed operaterjev dražil skladno s svojimi unikatnimi pogoji. Rezervna cena za Telekom Slovenije bi bila tako 3,27 milijona EUR za 2100 MHz in 6,01 milijona za 5 MHz na 1800 MHz, za Si.mobil pa 2,4 milijona EUR za 5 MHz na 2100 MHz in 4,45 milijona za 5 MHz na 1800 MHz. Uspešni dražitelj bi bil tisti, ki bi bil pripravljen sodelovati v naslednjem krogu draženja.

Ne glede na zgornje, niti metoda pravične cene ne razreši glavnega problema obstoja *strateške cene* za »eksistencialne« frekvence, ki so, kot je Agenciji znano, obstoječih 2x5 MHz na 2100 MHz, obenem pa v določenem smislu tudi (čeprav so nujne za doseganje Digitalne Agende 2020) 2x10 MHz na 1800 MHz. Ker je namreč jasno, da bi izguba oz. nepridobitev navedenih frekvenc povzročila nepopravljivo škodo Telemachu in končnim uporabnikom, niti stroškovna pariteta pri draženju ne more zavarovati konkurence, saj se vodilna operaterja absolutno zavedata, da te frekvence potrebujemo, zato je dovolj, da dražita toliko časa, da izpademo iz dražbe.

Kot smo utemeljeno prikazali v Prilogi 1 k pripombam 7. marca, je neto korist za Telekom Slovenije in Si.mobil, ki bi nastala v primeru, če bi bil Telemach izrinjen med marginalne igralce, 160 milijonov EUR že v petih letih – kar je enako škodi, ki bi nastala na trgu. To pomeni, da bi poslovni načrt vsakega izmed vodilnih operaterjev podpiral draženje z zelo visokimi zneski, v upanju na delež od 160 milijonov. Nasprotno pa se Telemachov poslovni načrt konča bistveno hitreje, saj bo morala biti vsaka investicija, ki bi jo Telemach izvedel z nakupom frekvenc, utemeljena s pričakovanim donosom take investicije – in v trenutni ekonomski situaciji je upravičena investicija komaj kaj višja od predlaganih izklicnih oz. rezerviranih cen.

Edina gotova metoda, s katero bi Agencija zaščitila konkurenčno okolje je torej ohranitev spektralnih kap, kot so bile te določene ob zadnji dražbi 2014 ali pa obsežna količina rezerviranega spektra za manjše operaterje oz. celo izrecno za Telemach.

² Tabela 1, razdelek V1 (FDD in TDD), vrednosti $Diff: times \times w/TS$ za Telekom Slovenije in $Diff times \times w/Simobil$ v stolpcu Strošek na MHz/uporabnika Q4/2015

Dodatne frekvence

Telemach je že v svojih pripombah na prvi osnutek Informativnega Memoranduma predlagal, da Agencija v 2016 ne razpiše le frekvenc na pasovih 2100 MHz in 1800 MHz, temveč da bi morala Agencija pospešiti dodelitev frekvenc v pasovih 700 MHz in 2300 MHz, kar je v skladu s prožnostjo, ki jo upravljanju spektra daje Določitev Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z uporabo 700 MHz spektra (694 – 790 MHz), povsem v domeni vsake izmed držav članic.

S spoštovanjem,

Marko Šter
Direktor

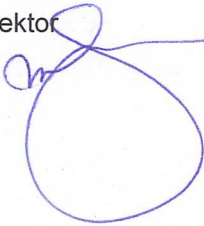


TABELA 1 - Izračun cen (2014) in stroškov (2015) spektra po avkciji 2014

št. prebivalstva 2.061.085 mobilna penetracija 111,70% št. aktivnih mobilnih upor. 2.300.680
 št. dražiteljev 2.061.623 114,00% št. avkcij 2.350.250

V1 (FDD in TDD)		Uspešni dražitelji		Pridobljeni spekter skupaj (FDD in TDD)		Končna cena		Delež uporabljenih (Q1/2014)		Št. uporabnikov (Q1/2014)		Cena/MHz		Cena/MHz/uporabnika na MHz		Uporabnikov na MHz		Skupna cena na uporabnika		Strošek na MHz/uporabnika (Q4/2015)		Delež uporabnikov (Q4/2015)		Št. uporabnikov (Q4/2015)		Simulacija zneska za Si, mobilni in Telekom Slovenije po Telekomovih cenah		Rezultata							
Simobil	135	63.874.279 €	29,4%	676.400	0,6995 €	473.142,81 €	709,714,21 €	0,6995 €	7,515	0,6688 €	1.0032 €	94 €	0,6688 €	30,1%	707.425	0,6688 €	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €	707.425	0,6688 €	30,1%	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €	707.425	0,6688 €	30,1%	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €				
Telekom Slovenije	110	64.201.889 €	49,1%	1.129.634	0,5167 €	583.633,54 €	755.316,34 €	0,5167 €	13,290	0,6415 €	0,6415 €	57 €	0,4957 €	50,1%	1.177.475	0,4957 €	1.177.475	282.765,999,12 €	218.564.110,12 €	1.177.475	0,4957 €	50,1%	1.177.475	282.765,999,12 €	218.564.110,12 €	1.177.475	0,4957 €	50,1%	1.177.475	282.765,999,12 €	218.564.110,12 €				
Telemach	25	20.664.766 €	12,7%	280.693	2,9449 €	826.590,64 €	826.590,64 €	2,9449 €	11,227	2,4943 €	2,4943 €	74 €	2,4943 €	14,1%	331.385	2,4943 €	331.385	20.664.766,00 €	506.684.685,66 €	331.385	2,4943 €	14,1%	331.385	20.664.766,00 €	506.684.685,66 €	331.385	2,4943 €	14,1%	331.385	20.664.766,00 €	506.684.685,66 €				
Pariteta uporabnikov		148.740.934 €		2.086.717																															
V2 (FDD)				1.599.827	5,6997/65961			5,6997/65961																											
				4.210.033	4,210033331			4,210033331																											
V3 (FDD in TDD, MNO)		Uspešni dražitelji		Pridobljeni spekter skupaj (FDD in TDD)		Končna cena		Delež uporabljenih (Q1/2014)		Št. uporabnikov (Q1/2014)		Cena/MHz		Cena/MHz/uporabnika na MHz		Uporabnikov na MHz		Skupna cena na uporabnika		Strošek na MHz/uporabnika (Q4/2015)		Delež uporabnikov (Q4/2015)		Št. uporabnikov (Q4/2015)		Simulacija zneska za Si, mobilni in Telekom Slovenije po Telekomovih cenah		Rezultata							
Simobil	135	63.874.279 €	29,4%	676.400	0,6995 €	473.142,81 €	709,714,21 €	0,6995 €	7,515	0,6688 €	1.0032 €	94 €	0,6688 €	30,1%	707.425	0,6688 €	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €	707.425	0,6688 €	30,1%	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €	707.425	0,6688 €	30,1%	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €				
Telekom Slovenije	110	64.201.889 €	55,5%	1.278.877	0,4571 €	583.633,54 €	755.316,34 €	0,4571 €	11,608	0,4571 €	0,4571 €	50 €	0,4571 €	50,1%	1.168	0,4571 €	1.168	400.497,704,02 €	336.925.815,02 €	1.168	0,4571 €	50,1%	1.168	400.497,704,02 €	336.925.815,02 €	1.168	0,4571 €	50,1%	1.168	400.497,704,02 €	336.925.815,02 €				
Telemach	25	20.664.766 €	12,6%	289.885	2,8514 €	826.590,64 €	826.590,64 €	2,8514 €	11,595	2,4943 €	2,4943 €	71 €	2,4943 €	14,1%	331.385	2,4943 €	331.385	20.664.766,00 €	532.794.244,82 €	331.385	2,4943 €	14,1%	331.385	20.664.766,00 €	532.794.244,82 €	331.385	2,4943 €	14,1%	331.385	20.664.766,00 €	532.794.244,82 €				
Pariteta uporabnikov				2.249.163																															
V4 (FDD, MNO)				1.808.359	6,238178534			6,238178534																											
				4.076.834	4,07683416			4,07683416																											
V4 (FDD, MNO)		Uspešni dražitelji		Pridobljeni spekter skupaj (FDD in TDD)		Končna cena		Delež uporabljenih (Q1/2014)		Št. uporabnikov (Q1/2014)		Cena/MHz		Cena/MHz/uporabnika na MHz		Uporabnikov na MHz		Skupna cena na uporabnika		Strošek na MHz/uporabnika (Q4/2015)		Delež uporabnikov (Q4/2015)		Št. uporabnikov (Q4/2015)		Simulacija zneska za Si, mobilni in Telekom Slovenije po Telekomovih cenah		Rezultata							
Simobil	135	63.874.279 €	29,4%	676.400	0,6995 €	473.142,81 €	709,714,21 €	0,6995 €	7,515	0,6688 €	1.0032 €	94 €	0,6688 €	30,1%	707.425	0,6688 €	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €	707.425	0,6688 €	30,1%	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €	707.425	0,6688 €	30,1%	707.425	179.218,922,80 €	135.344.643,80 €				
Telekom Slovenije	110	64.201.889 €	55,5%	1.278.877	0,4571 €	583.633,54 €	755.316,34 €	0,4571 €	11,608	0,4571 €	0,4571 €	50 €	0,4571 €	50,1%	1.168	0,4571 €	1.168	400.497,704,02 €	336.925.815,02 €	1.168	0,4571 €	50,1%	1.168	400.497,704,02 €	336.925.815,02 €	1.168	0,4571 €	50,1%	1.168	400.497,704,02 €	336.925.815,02 €				
Telemach	25	20.664.766 €	12,6%	289.885	2,8514 €	826.590,64 €	826.590,64 €	2,8514 €	11,595	2,4943 €	2,4943 €	71 €	2,4943 €	14,1%	331.385	2,4943 €	331.385	20.664.766,00 €	532.794.244,82 €	331.385	2,4943 €	14,1%	331.385	20.664.766,00 €	532.794.244,82 €	331.385	2,4943 €	14,1%	331.385	20.664.766,00 €	532.794.244,82 €				
Pariteta uporabnikov				2.249.163																															
V4 (FDD, MNO)				1.808.359	6,238178534			6,238178534																											
				4.076.834	4,07683416			4,07683416																											

Diff: times x w/TS 3,888463099 3,888463099 3,888463099 3,888463099
 Diff times x w/Simobil 2,486504778 2,486504778 2,486504778 2,486504778